

Oh na na what's my name?
Rihanna

Kapitola I FM

Dom

Domov

Korešpondencia

Berlín

Kapitola II Laide

Obývačka

Kuchyňa

Balkón

Kapitola III EM

ja(1)

ja (2)

Kapitola I

FM

Dom

Sused vystrčí hlavu spoza živého plotu a pýta sa ma, kto som a čo tu robím.

...

Vitaj. Posad' sa. Sprav si pohodlie. Sľubujem, že sa nemusíš ničoho obávať. Stačí raz stlačiť alarm a budú tu do tridsiatich sekúnd.

...

Sused požiada o prepáčenie. Vysvetľuje, že po tom všetkom, čo sa stalo, je len prirodzené, že začali byť viac podozrievaví voči ľuďom, ktorých nepoznajú.

...

Tiež som mal jasnú predstavu, jak by to tu malo vyzerat'. Ale, veď vieš, skôr ako z filmu. Hrubé ocelové mreže, nechutné toalety niekde v rohu, poschodové postele a zaparené sprchy, kde si treba dávať bacha, aby sa ti nevyšmyklo mydlo. Myslel som, že budem musieť mať v kuse žiletku pod jazykom, byť furt v pozore. Ale vidíš to sám. Podobá sa to skôr na turistickú ubytovňu. Ľudia sú tu v pohode. Toalety čisté. Je tu dokonca dielňa, kde môžeš vyrábať veci z dreva. Mal som šťastie, že som tu skončil.

...

Sused ma pozýva na kávu a sprevádza ma hore štrkovým násypom. Zavrie dvere do pracovne a v kuchyni zapne kávovar. Tragické, povie a pokýve hlavou. Je to tak neuveriteľne tragické, čo sa tu stalo.

...

Ešte mi zostávajú dva mesiace a tri dni. Ale je to v pohode. Moc na to nemyslím. Mám sa tu celkom dobre. Okej. Je to dlho. Ale na druhej strane sa už nestresujem jak zaplatiť nájomné. Čo chceš vedieť? Mám začať tým, jak som spoznal Samuela? Chceš počuť tú kratšiu alebo tú dlhšiu verziu? Vyber si. Ja mám všetok čas sveta.

...

Sused postaví na stôl malé biele poháre a vyloží čajové pečivo na podnos. S kým si ešte hovoril?, pýta sa. Šíria sa okolo toho rôzne reči, tu v okolí. Niektorí hovoria, že Samuel trpel depesiou a plánoval to dlho. Iní tvrdia, že to bola náhoda. Ďalší zo všetkého vinia to dievča, s ktorým chodil. Ako sa to volala? Laida? Saida? Už to mám, Laide. A niektorí vravia, že to bola chyba Samuelovho veľkého kamoša. Toho, ktorý sedí vo väzení. Toho, ktorý by urobil hocičo za peniaze.

...

Po prvý krát sme sa stretli vo februári dvetisícdeväť. Bol som na záťahu s Hamzom. Dostal tip, že istá osoba bude na jednej súkromnej párty v Liljeholmen. Išli sme tam. Zazvonili. Baba, čo nám otvorila, nestihla zabuchnúť, pretože Hamza strčil nohu do dverí a vybalil na ňu svoje kecy o tom, že poznáme niekoho, kto pozná niekoho, a že sme tu preto, aby sme skolaudovali jej nový kvartír. Nakoniec nás pustila dnu.

...

Sused nalieva kávu do pohárov, ponúka mi misu s pečivom a hovorí, že Samuela nepoznal príliš dobre. Jeho babku som naproti tomu poznal veľmi dobre. Ak žijete s niekým ako sused vyše dvadsať rokov, tak sa spoznáte. Je to nevyhnutné. Zvykli sme sa zdraviť, keď sme sa stretli dole pri poštových schránkach. Povedali sme si, ako sa nám vodí, rozprávali sa o počasí. Raz sme viedli dlhší rozhovor o výhodách a nevýhodách geotermálnej energie. Bola to dobrá žena. Úprimná a priama, svojhlavá s pevnou vôľou. Je naozaj škoda, že to takto dopadlo.

...

Nasledoval som Hamzu do toho nóbl bytu. Prechádzali sme z izby do izby a pokyvovali hlavami na ľudí, ktorí sa radšej pozerali na parkety, len aby nemuseli odzdraviť. Čudoval som sa, čo tu robíme, pretože ľudia na párty nevyzerali jak Hamzovi klienti. Chalani v sakách a baby v lodičkách na doma, chladnička mala digitálny displej a funkciu na výrobu ľadu. Pomyslel som si, že toto pôjde rýchlo, Hamza len potreboval nájsť správnu osobu, urobiť, čo bolo treba a ja som mal postávať bokom, aby bolo jasné, že už je neskoro vyjednávať.

...

Sused si dal hlt kávy a obrátil tvár k stropu, aby prehltol. Kedy som naposledy videl Samuela? Bolo to, keď sa tu zastavil, aby vyzdvihol auto. Pamätám si na to, akoby to bolo včera. Bolo to štvrtkové ráno, v noci pršalo, ale vtedy dážď už ustal. Sedel som tu a počúval rádio, keď som zazrel niekoho, ako sa poneviera okolo schránok. Zdvihol som sa a podišiel bližšie k oknu, aby som mal lepší výhľad.

...

V obývačke hrala hudba. Ľudia tancovali spôsobne jak figuríny vo výklade. Usmievali sa jak legoví panáčikovia. A niekde uprostred bol Samuel. Najskôr mi napadlo, že má asi epileptický záchvat. Akoby vibroval do taktu s tým hudobným podmazom, vypeckovaným tak na dve paličky. Potom padol na kolená a opäť sa vyhupol na rovné nohy jak nejaký gitarista. Kýval hlavou zo strany na stranu, jak keby sa hral na kostolný zvon. Do polnoci ostávali ešte dve hodiny a Samuel tancoval, jak keby to bola tá najlepšia pomlčka posledná pesnička na svete.

...

Sused vstane a postaví sa k oknu. Tuto som stál. Presne tu. Bolo osem štyridsať. Pozoroval som poštové schránky. Mal som v ruke telefón. Ak by to bol niekto, koho nepoznám, mal som špeciálne číslo, na ktoré by som volal. Ale čoskoro som zistil, že to bol Samuel. Kráčal hore násypom s miestnymi novinami a pár letákmi v ruke. Mal na sebe sako a košeľu pod rozopnutým kabátom. Šiel pomaly so zvesenou hlavou.

...

Hamza išiel ďalej. Ja som ho nasledoval. Našli sme nášho človeka, prebehol krátky rozhovor, bankovky zmenili majiteľa, všetko šlo rýchlo a hladko. Keď sme boli hotoví, Hamza sa chcel ešte napiť. Nalial si dva drinky, mne nalial jeden. Hodil do seba prvý a otriasol sa jak herec z béčkového seriálu. Potom sme ticho postávali. Nikto sa s nami nebavil. Ani mi sme sa s nikým nedali do reči. Občas tá baba, u ktorej bola párty, nakukla do kuchyne, či sme nič nepotiahli.

...

Sused vystrel skrčený ukazovák. Vidiš tamtú brezu? Tam sa postavil. Pozeral sa hore na spálené kvetináče a obhorený dom. Spomínam si, ako som si pomyslel, že vyzerá bledší než obvykle. Natiahol jednu ruku a potľapkal sa zľahka po líci, akoby sa chcel prebrať alebo možno utešiť.

...

O pár minút vošiel do kuchyne Samuel s nejakou fúzatou babou. Samuel mal na tričku kruhy od potu a jeho kamoška mala prehodenú červenú deku bez otvorov na ruky. Preberala s ním plány na večer, chceli ísť do klubu pri hoteli Reisen a nejaký DJ ich dal na zoznam v podniku Grodan, a potom mal niekto, koho volali Kripel Káro, oslavu v štvrti Midsommarkransen. Samuel prikyvoval a dolieval si. Pomyslel som si, že je svalnatý asi jak luk. Hamza išiel na vécko. Ostal som tam sám. Bola to dobrá príležitosť prihovoriť sa. Mohol som mu podať ruku a predstaviť sa takým tým spôsobom jak to ľudia robia, keď sú na párty. Jak to ide? Kam máte namierené? Odkiaľ sa poznáte s tou kočkou, čo má párty? Čo je ten DJ zač? Kde presne bude tá žúrka u Kripla Kára? Ale nič som nepovedal. Len som tam tak stál a uvažoval, že by som mal niečo povedať. Pretože tam a vtedy som ešte nebol zvyknutý počuť svoj hlas tak, jak teraz.

...

Sused sa opäť posadí a doleje si kávu. Potom ubehla dobrá štvrt'hodina. Keď Samuel vyšiel z domu, niesol plastovú tašku, ktorá bola tak preplnená, až sa zdalo, že uško sa každú chvíľu pretrhne. Napchal ju na zadné sedadlo a práve si sadal za volant, keď ma spozoroval. Zdvihol ruku a zamával mi.

...

Samuelova kamoška si išla von zapáliť a on začal otvárať a zatvárať zásuvky v kuchyni.

- Ty asi nevieš, kde sú nože, však? - spýtal sa ma. Ukázal som na stojan s nožmi.

- Dik. Samuel vytiahol vodný melón z priehradky na ovocie, rozdelil ho v strede a spýtal sa, či si dám. Prikývol som. Potom prechádzal po kuchyni a rozdával kúsky melóna všetkým, ktorí chceli.

- Brutálna párty, - povedal, keď sa vrátil. Prikývol som.

- Máte ešte niekam namierené? - mykol som plecom.

- Chceš skúsiť jednu super vec? Na, strč sem ruku. - Samuel mi podal polku rozkrojeného melónu. Premýšľal som, či je chlapec v poriadku.

- Fakt je to super, skús to!

- Prečo? - povedal som.

- Budeš si to pamätať. - A aj keď som presne nevedel prečo, natiahol som ruku a strčil ju do melónu.

- Aký je to pocit? Divné, čo? Nie je to super? Teraz je rad na mne.

Nebol to nijak zvláštny pocit. Vlhký. Trochu to chrúpalo. Vytiahol som ruku z melónu a Samuel tam strčil tú svoju. Ostatní sa na nás pozerali, jak keby sme čúrali do umývadla. Ale Samuel sa len smial a pýtal sa, či to tiež nechcú skúsiť.

- Budete ľutovať, - hovoril im, keď odmietavo pokyvovali hlavami.

...

Sused zhlboka vydýchol. Stál tam. Pred babkiným Opelom. S rukou zdvihnutou na pozdrav. A aj ja som mu už takmer odzdravil. Ale potom som zahliadol začmudenú záhradu, zvyšky toho, čo kedysi bývala povala jeho babky, čierne spáleniny uprostred strechy mojej garáže. Spomenul som si, ako zle to mohlo dopadnúť, ak by sa tá povala zrútila na inú stranu. Odvrátil som zrak. Ale bolo to ťažšie, než som čakal. Bol som takmer nútený to spraviť len, aby ruka neopätovala pozdrav sama od seba (pravú ruku tlačí ľavou smerom nadol). Niektoré veci sú zažitú tak hlboko, že je nemožné ich potlačiť. Robili sme ich celý život, a tak proste sú v nás. Je to ako so sexualitou.

...

Samuel si osušil ruku a predstavil sa. Nevedel som, aké meno mám použiť, pretože keď som chodil na záťahy s Hamzom, nikdy som nehovoril svoje pravé meno. Raz som sa predstavil jak Örjan. Inokedy jak Travolta. Keď sme sa votreli na jeden súkromný večierok v Jakobsbergu, boli sme práve na stope sestrám dvojičkám, ktoré si požičali na záchranu svojho kaderníctva, volal som sa Holabandola¹. Mohol som povedať čokoľvek, pretože ak vyzeráte určitým spôsobom, nikto sa neodváža tvrdiť, že to nie je vaše pravé meno. Ale keď sa Samuel predstavil, povedal som svoje skutočné meno. Bol som pripravený na otázky, čo budú nasledovať.

„Čo vravíš? Vamdad? Vanbab? Van Damme? Ahá, Vandad. Aký to má pôvod? Znamená to niečo? Odkiaľ sú tvoji rodičia? Prišli sem ako politickí utečenci? Narodil si sa tu? Si úplný alebo polovičný Švéd? Cítiš sa ako Švéd? Ako veľmi švédsky sa cítiš? Ješ bravčové? Mimochodom, cítiš sa ako Švéd? Môžete sa vrátiť späť? Už si sa niekedy vrátil späť? Aký je to pocit, vrátiť sa späť? Je to možno tak, že sa cítiš ako cudzinec, keď si tu a ako Švéd, keď si tam?“ Keď si

¹ Švédska hudobná skupina zo 70. rokov – pozn. prekladateľa

Ľudia všimli, že nemám chuť hovoriť o pôvode, skúšali sa pýtať jak trénujem, či mám rád proteínové nápoje alebo, čo si myslím o MMA.

...

Sused odsunie hrnček s kávou a odkašle si. Takto s odstupom si myslím, že som mu pokojne mohol odzdraviť. Aký by v tom bol rozdiel? Možno žiadny. Samuelov deň by začal trochu veselšie. Mal by o niečo lepšiu náladu, keď by sa vydal na cestu. Ale nemohol som predsa vedieť, že sa vidíme naposledy.

...

Samuel bol iný. Samuel nerozprával o pôvode a fitku. Samuel len povedal -Vandad? Ako šach, ktorý bojoval proti Džingischánovi? Drsné. - A potom desať minút kecal o Mongoloch. Povedal, že nula celá päť percenta mužskej populácie má časť Džingischánovej DNA, pretože obšťastnil pomlčka znásilnil tak veľa žien. Vravel, že Džingischánova ríša bola najväčšou v histórii, a že Mongoli vyvraždili asi štyridsať miliónov ľudí. Rozprával mi, ako Mongoli trestali chamtivých zemepánov tým, že im do telesných otvorov liali roztavené, žeravé zlato, až kým sa ich telo neusmažilo. Nechápal som prečo mi tento chriaštel' rozpráva o Mongoloch a už vôbec som nechápal, prečo ho počúvam. Ale na spôsobe, akým sme sa spolu bavili, bolo niečo odlišné. Vôbec sme nespomenuli prácu, kde bývame alebo skade sme. Hovorili sme len o mongolských zbraniach, o ich bojovej technike, o ich lojalite, o ich koňoch. Teda. Väčšinou to bol Samuel, kto rozprával a ja, kto počúval. Ale keď sa objavila v kuchyni baba, u ktorej bola párty, a videla ma v mrte hlbokom rozhovore, jak keby sa jej pohľad na mňa zmenil. Páčil sa mi jej výraz.

- Odkiaľ to všetko vieš? - spýtal som sa a myslel si, že možno vyučuje dejepis.

- Neviem, povedal Samuel a smial sa. Myslím, že to mám z nejakej počítačovej hry. Mám hrozne záhadnú pamäť. Niektoré veci sa tam proste usadia.

- Hoci väčšina sa len tak vyparí, - dodala jeho kamoška v červenej deke, keď sa vrátila z balkóna, zahalená oblakom dymu.

...

Sused pozmetá zopár omrviniek z voskovaného obrusu a hovorí, že tento blok skutočne nie je ako ostatné. Nemám predsudky voči ľuďom z iných krajín. Nikdy som nechápal, prečo by sa podľa niektorých mali odlišné kultúry izolovať. Milujem cestovanie. Odkedy som na penzii, trávim tú chladnejšiu polku roka v zahraničí. Indické jedlo je veľmi chutné. Pri pulte s rybami v potravinách pracuje chlapík z Eritrey a je hrozne zábavný. Nemal som žiadny problém ani s tým, že sa do domu Samuelovej babky začali sťahovať noví ľudia. Ale vadilo mi, keď si spravili grilovačku v altáne a svoje odpadky nahádzali do môjho smetiaka. To však nemá s ich pôvodom nič spoločné.

...

Keď sa Hamza vrátil, atmosféra v kuchyni sa zmenili. Ľudia si odrazu držali poháre bližšie pri tele.

- Hotovo? - spýtal som sa.

- Šukajú buzeranti v lese? - odpovedal.

- Prečo, či šukajú buzeranti v lese? - opýtal sa Samuel.

- Eh, to je kurva len také príslovie, - povedal Hamza. Prečítaj si nejakú knihu, potom aspoň nebudeš oblažovať okolie svoju nevedomosťou.

S Hamzom sme sa pobrali ďalej. Videl som, v akej je nálade. Niečo ho pálilo.

Vedel som, že to bude dlhý večer. A mal som pravdu. Než sa noc skončila,

stali sa isté veci, nemôžem presne povedať aké, ale podržal som ho,

nesklamal som, povedal som, že sním vytrvám celú cestu, a tak to aj bolo,

kryl som mu chrbát, lojálne ako Mongol. Ale keď som sa vracal domov,

sľúbil som si, že zaradím spiatočku a nájdem si iný spôsob jak zaplatiť

nájom.

...

Sused mi podá ruku a želá mi veľa šťastia v snahe zrekonštruovať Samuelov posledný deň. Ak by som ti mohol dať radu, mal by si sa snažiť

prerozprávať to jednoducho. Len rozprávať to, čo sa stalo od začiatku do

konca. Čítal som nejaké úryvky z tvojich kníh a mal som pocit, že si to len

zbytočne komplikuješ.

Domov

Opatrovateľka zo spodného podlažia hovorí, že nechce mať v knihe svoje pravé meno. Volaj ma radšej „Michaela“. Vždy som sa chcela volať „Michaela“. Mala som v škôlke kamarátku, ktorá sa tak volala a vždy som jej závidela, že môže povedať svoje meno bez nasledovných otázok. Napíš, že som Samuela vôbec nepoznala. Stretla som ho len pár krát v práci. Iba som mu otvárala dvere, keď šiel navštíviť svoju babku. Keď tu bol naposledy, počula som klopkanie na dvere, ostrý zvuk, čo sa zarezával do uší, a keď som vyšla na chodbu, stál tu a klopal kľúčom od auta o sklenú výplň dverí. Dávala som mu prístupový kód už predtým a raz som mu dokonca prezradila svoju poučku na zapamätanie. Tú, ktorú som používala na začiatku, aby som si spomenula na tie čísla, ale on tam zasa stál, klopkal a trochu zahanbene sa usmieval, keď ma zbadal. Vyzeral, akoby sa práve zobudil. Niesol tašku, preplnenú na prasknutie a pred ústami sa mu tvoril okrúhly oblak pary a spomínam si, že som premýšľala, ako dlho tam už asi stojí a pokúša sa rozpamätať na kód.

...

Nič zvláštne. Ver mi. Ak by to bolo dôležité pre príbeh, tak by som ti to povedal. Kecy. Také malé hecovanie. Hamza stretol chalana, čo mu dlžil peniaze, ale nemali sme úplne rovnaký názor na výšku pôžičky. Museli sme ho stiahnuť na toalety a pripomenúť mu presnú sumu. Nič vážne, ani

nemyslím, že by to nahlásil. Bol to len taký bežný večer, ktorý skončil tým, že sme zavolali nášmu taxikárovi a ten nás rýchlo a hladko hodil domov aj bez bloku. Hamza sa vyškieral na zadnom sedadle, spokojný s výplatom. Vyrátal mi podiel a jak vždy rozprával, že by sme sa mali dať dokopy a začať vlastný biznis, nie len makat' na druhých. Ale ja už som sa rozhodol, že s tým končím.

...

Michaela sa smeje, keď sa jej pýtam na poučku na zapamätanie. No, ono to znie strašne školácky, lenže s poučkami je to tak, že čím sú zložitejšie, tým lepšie. A v tom čase bol kód 1472, a tak som si hovorila, že táto práca je niečo medzi narukovaním do prvej svetovej -14 a teroristickým únosom na olympiáde -72. Dvakrát som mu tú poučku vysvetľovala, lebo ma už nebavilo večne chodiť otvárať. A teraz som musela zas. Otvorila som, pozdravila a spýtala sa, či si pamätá poučku ku kódu.

-Poučku ku kódu? - povedal. A to som si už pomyslela: Okej, jedna vec je nepamätať si kód a druhá zabudnúť poučku k nemu. Ale aby si človek ani nespomenul, že nejakú poučku počul, to je predsa len trochu zvláštne. Možno som si dokonca povedala: Okej, máte to v rodine, o pár rokov sa tu uvidíme.

...

Ešte v ten týždeň som sa ozval jednej sťahovacej firme. Poznal som pár ľudí, ktorí tam dostali na krátky čas robotu. Blomberg sedel v žltej šiltovke s nasadeným headsetom medzi svojimi šanónmi, a keď som vstúpil a predstavil sa, jeho pohľad prechádzal od jedného bicepsu k druhému.

- Máš vodičák? Prikývol som.

- Si švédsky občan? Prikývol som.

- Kedy môžeš nastúpiť?

...

Opatrovateľ z horného podlažia nemá žiadny problém s použitím skutočného mena v knihe. Volám sa Gurpal, ale všetci mi hovoria Guppe. Chceš tam aj priezvisko? Napíš tam 38-rokov, nezadaný, mám rád prechádzky, filmy s vesmírnou tematikou a počúvam R. Kellyho, ale nie také tie jeho porno-songy. Pracujem tu dva, takmer tri roky, lenže to len tak príležitostne, vlastne som hudobník, mám doma malé štúdio, sám som ho postavil, je to taký prestavaný šatník, kde nahrávam vlastné piesne, je to

moderný soul, ale po švédsky, veľa sláčikov a piano okorenene vplyvmi bhangra, hip-hop beaty a melodické refrény. Jeden môj kamoš to popísal ako uptempo triphop pretlačený cez jazzový soulfilter, je to urbálna popmuzic marinovaná v klasickom bebope a líznutá jungleom. No, znie to tak wrack, keď to popisujem, ale rád ti pošlem pár nahrávok, ak by si si to chcel vypočuť?

...

Predtým, než budeme pokračovať, by som o tebe rád vedel viac. Ako si prišiel na tento nápad? Prečo chceš rozprávať práve o Samuelovi? S kým si ešte hovoril?

...

Guppe hovorí, že mal práve koniec služby, keď Samuel vystúpil z výtahu. Bolo pol desiatej, ale jeho babka bola hore od siedmej a pýtala sa naňho každých desať minút. Teraz, keď konečne dorazil, zaspala.

- Ako sa má? - spýtal sa Samuel a potláčal zívnutie.

- Zdá sa, že má dobrý deň, - povedal som. - Sťahuješ sa? - Samuel sa smial a pozeral dole na tašku, ktorá bola plná ako vrece smetí.

- Ale nie. To je len pár vecí z jej domu. Nostalgické prkotiny. Myslel som, že by bolo fajn mať ich so sebou.

- Pre teba alebo pre ňu?

- Aj aj. Už si počúval túto klasiku? - Samuel vytiahol z tašky jedno CD. Na obale bolo priesvitné krídlo naplnené cukríkmi.

- *Sladkosti pre uši sedem?* - Samuel prikývol.

- Od *Larsa Roos*. Tiež známe ako *Sladkosti pre uši jedna až šesť*. Babka ho počúvala neustále, keď som bol malý.

Samuel odišiel za svojou babkou, ktorá sedela a spala v spoločenskej miestnosti s televízorom. Mala biele topánky, ľahkú béžovú bundu a sukňu, na farbu si už nespomeniem. Pred ňou ležala cestovná taška. Pokúšal som jej vysvetliť, že ju nepotrebuje, že len pôjde do nemocnice a potom sa vráti. Ale odmietala to, hovorila, že je nútená mať ju so sebou, a ak som sa za ten čas, čo som tu, niečo naučil, tak to bolo neprehovárať ju, keď si niečo zaumienila. "Nie som svojhlavá", zvykla hovoriť. "Ale nikdy sa nedám."

...

Okej, schovaj to cévéčko. Mne je u riti, z akého si vydavateľstva. Nestarám sa, čo si predtým napísal. Len som zvedavý, čo z tvojej súkromnej minulosti ťa predurčuje, že si ten pravý, aby si toto prerozprával. Prečo chceš písať práve o Samuelovi?

...

Guppe hovorí, že Samuel stál a pozeral na svoju babku pár minút predtým, ako ju zobudil. Chrápala. Sedela s ústami takto (otvorí ústa, akoby si chcel opalovať hltan vo svetle žiariviek). Pred ňou ležala cestovná taška, a keď ju Samuel otvoril, vypadli odtiaľ svetníky, tortová naberačka a dva diaľkové ovládače. Samuel ju potľapkal po líci (dvakrát sa dotkne vlastného líca, zavrie oči). Mykla sa a pretrela si oči. Pozrela na svojho vnuka. Na pár sekúnd sa zdalo, že ho nespoznáva. Potom sa rozosmiala a kričala (rozprestrie ruky ako krídla lietadla):

- No konečne!

A potom:

- Aké prekvapenie!

Išli do jej izby. Keď sa vracali, mal na sebe Samuel hnedú vyplznutú kožuštinovú čiapku. V jednej ruke niesol cestovnú tašku s igelitkou a druhou podopieral svoju babku.

- Už ideme, - kričala a mávala mi. – Bolo milé, že sme sa stretli.

Vyzerala šťastná, šťastná takým neobvyklým spôsobom (vyzerá smutne).

...

Okej. Rozumiem. To mi je ľúto. Nevieť presne, čo na to povedať.

...

Guppe hovorí, že keď sa jeho babka nastahovala, ako prvé obvinila z krádeže všetkých tmavších mužov, ktorí tu pracovali. Bola presvedčená, že sme sa v noci vkradli do izby a vzali jej perlový náhrdelník, hoci sa ju deti aj vnúčatá snažili presvedčiť, že je uložený v bezpečí bankového trezoru. Ani neviem, či vôbec nejaké perly mala, ale svoju skrinku s kovovými šperkami si schovala pred spaním pod posteľ a o dve hodiny nato už spustila alarm a tvrdila, že bola obeťou ďalšej lúpeže. Rodina nás prosila o odpustenie, vraveli, že taká predtým nikdy nebola, rozprávali nám o časoch, keď pracovala ako učiteľka v jednej chudobnej štvrti a založila spolok na ich fare, ktorý vyzbieral státisíce korún na stavbu školy v Afrike.

Predávala veci po blších trhoch a trhala látky, aby mohli byť použité ako obvazy v rumunských nemocniciach a raz, keď niekto z lotyšského detského domova nevedel zabezpečiť šoféra, aby priviezol zbierku zimného oblečenia, vydala sa tam so svojim najstarším synom, obaja išli do Lotyšska a sami poznávali krabice s oblečením do domova. Po istej dobe už mi prišlo čudné, keď príbuzní vyratúvali všetky jej počiny, vypočul som si tie isté historky znova a znova od rôznych členov rodiny, bolo to, akoby sa nám tým snažili niečo vynahradiť, akoby nechápali, že je to naše zamestnanie. Boli sme na to zvyknutí. Je to rutina. Na každej izbe tu žijú popletení dôchodcovia, a keď spustia alarm a rozprávajú nám, že majú v kúpeľni bubáka, tak prevesíme handru cez zrkadlo. Keď povedia, že ich nejaký starec sleduje cez okno, tak zatiahneme záclony. Dedkovia sa nesmú sami holiť, lebo je tu riziko, že na raňajky prídu bez obočia. Nemôžete tu nechať bez dozoru ani fľaštičku alpy, lebo hrozí, že ju niekto vypije. Samuelova babka nepatrila vôbec k tým najhorším prípadom. Ale bola jednou z tých najnáladovejších.

...

Kedy sa to stalo? Boli ste si blízki? Si v kontakte s niekým z rodiny?

...

Guppe rozpráva, že raz, keď bola babka v obzvlášť zlej nálade, skúšala mu Samuelova mama podstrčiť nejaké peniaze. Vytiahla stovku a povedala, že jej je ľúto, čo som si musel vypočuť.

Pozrel som jej do očí a povedal priateľsky ale na rovinu:

-Nechajte si to.

Pretože, aj keď sa do vás niekto naváža, že ste neger z púšte alebo turbanista, istým spôsobom je to lepšie, ako keď tu stojíte ako idiot a dostávate almužnu za dobre vykonanú prácu. Keď som prišiel domov a rozprával som svojej žene, čo sa stalo, povedala že som idiot, že som tie peniaze neprijal. Práve sme kúpili dom v radovej výstavbe a dvojčatá mali rok a pol a plienky, cumlíky a vlhčené utierky neboli zadarmo. Keď som sa pokúšal zaspáť, ležal som a premýšľal celkom dlho nad tým, či som tú stovku mal zobrať. Ale aj dnes by som urobil to isté. Povedal som, že som to rozprával svojej žene? Myslel som svojej bývalej žene.

...

Rozumiem. Len sa pýtam, prečo si premárnil toľko času. Prečo si sem neprišiel už skôr? Prečo si hovoril s Laide a Panter a Samuelovými kamošmi

zo školy skôr, než so mnou? Jak si si myslel, že ti asi pomôže personál z dementária Samuelovej babky pochopiť, čo sa stalo? Čo s tým má spoločné sused jeho babky? Ak mám ísť do toho, tak tam chcem byť celú cestu od začiatku do konca, pretože nikto nepoznal Samuela lepšie ako ja.

...

Guppe hovorí, že dokončil raňajky a zazvonil na zvonček. Potom som sa pozrel cez okno a videl som, že Samuel s babkou ešte neodišli. Prichádzali k autu. Držala ho za rameno a krivkala smerom k miestu vodiča, aby sa posadila za volant. Samuel ju doviedol k sedadlu spolujazdca. Potom jej pomohol pripútať sa, a keď zavrel dvere a naložil cestovnú tašku aj s igelitkou na zadné sedadlo, vydýchol si spôsobom, aký som poznal. Akoby tam len tak na moment zastal a zbieral sily pred druhým polčasom. Robil som to tiež po dlhom dni v práci. On to potreboval po dvadsiatich minútach so svojou babkou. Nato si zložil čiapku, zľahka sa potľapkal po líci a sadol za volant.

...

A s ktorým susedom, len tak mimochodom? S tým dedom z tridsať dvojky? Ten chodieval každú zimu do Thajska za štetkami. Prisahám. Aj za tak mladučkými, že majú ledva dosť rokov, aby mohli byť legálne štetkami. Za štetkami, ktorým platí, aby mu povedali, že majú dvanásť, aby sa mu ten jeho úbohý penzionovaný vták ešte postavil. Každú zimu tam chodí, pozamyká si dom, nastaví časovače na všetky lampy a je preč dva-tri mesiace a potom sa vráti s novými fotkami štetiek, ktoré šukal. Vytlačí si ich fotky a vycapí ich na tabuľu v pracovni ako pohľadnice. Fakt, videli sme to cez okno. Samuel to nazval „wall of shame“. Mám aj podozrenie, že to bol on, kto založil požiar. Neznášal všetkých, čo tam bývali. A nevyzeral ani moc prekvapený, keď dorazili hasiči.

...

Guppe hovorí, že auto naštartovalo a jazdilo tam a späť, tam a späť. Asi až na piaty krát sa Samuelovi podarilo opustiť parkovisko a otočiť to smerom na most. Potom motor znížil obrátky a auto svišťalo dole kopcom. Išli príliš rýchlo. Či by som si to pamätal, keby som sa na druhý deň nedozvedel, čo sa stalo? Neviem. Nemyslím si to. Bolo to naposledy, čo som ho videl (vyzerá veľmi dotknuto, s ohľadom na to, že sa sotva poznali). Ak chceš hovoriť so Samuelovou babkou, môžeš prísť, až sa bude cítiť lepšie. Ale, bohužiaľ, ti toho asi veľa nepovie. Ponára sa stále hlbšie do hmly.

Korešpondencia

V prvom maily sa mama ospravedlňuje, že jej trvalo tak dlho, kým odpísala. Po zrelej úvahe, po mnohých ak a ale, som sa nakoniec rozhodla, že sa toho nezúčastním. Nie som verejná osoba. Nezvyknem poskytovať rozhovory. Nikdy sa mi nepáčilo byť dokumentovaná, cítim sa nepríjemne dokonca aj, keď moja dcéra vytiahne mobil, aby ma natočila s vnúčatkom. Preto dúfam, že budeš rešpektovať naše prianie. Píšem „naše“, lebo toto rozhodnutie sa týka mňa aj Samuelovej sestry a viem, že si ju kontaktoval. Skúsame ísť ďalej. Chceme to už mať za sebou. Veľa šťastia s knihou. Zbohom.

...

Prešli tri mesiace, kým som znova stretol Samuela. S Hamzom som sa už nebavil. Teda, nie že nebavil, ale prestal som chodiť na zátahy. Nebral som mu telefón a vymýšľal si dôvody, prečo nemôžem ísť kasírovať. Miesto toho som si na mobile nastavil budík a chodil cez týždeň skoro ráno do Blombergovej kancelárie, aby som si v pracovnom tíme našiel partáka a celé dni som trávil sťahovaním komod, sklápacích postelí a kuchynských sedačiek. Vnútro vystlať kartónom, potom zaistiť dvojpostel'ou a potom prídu kvetináče, koberce a televízory omotané dekou.

...

V druhom maily mama píše, ako oceňuje, že sa nevzdávam. Svojhlavosť je dobrá vlastnosť. To sme vždy hovorievali, keď som vyrastala. Hovorievali to všetci okrem mojej mamy, ktorá svojhlavo tvrdila, že nie je ani trochu svojhlavá. Ale stále si neželám, aby si so mnou robil rozhovor. Neber si to osobne. Nejde o to, že by som sa bála, „aké spomienky by sa pri tom prebudili k životu“. A nie je to ani o твоjich spisovateľských schopnostiach. Hoci to, čo píšeš, je veľmi vzdialené literatúre, ktorú viem oceniť, tak to vôbec nesúvisí s tým, že som sa (opäť) rozhodla odmietnuť. Aj keď by si ma nenatáčal, tak to na veci nič nemení. Stačí, keď viem, že si niekto nahráva môj hlas a už som z toho taká nesvoja, až sa začnem zajakávať. Vždy som vedela rozprávať oveľa lepšie, keď ma nikto nepočúval. Alebo keď ma počúval niekto, kto ma pozná. Preto odmietam. Opäť. Ak by išlo o nejaké konkrétne fakty, ktoré si chceš overiť, tak by som ti možno mohla pomôcť cez mail.

Želám všetko dobré

...

Môj život proste plynul. Zmenil som isté zvyky. Začal som žiť spôsobom, ktorý zodpovedal môjmu novému platu. Miesto, aby som sa chodil do podnikov v centre, som si našiel Spicy House. Miesto nakupovania nových handier, som šanoval to, čo som mal. Jedného dňa nás poslali do Nacky, aby sme presťahovali všetko do jednej vily, čo bola vzdialená od predošlej adresy len päťdesiat metrov.

- Načo sa sťahujete? - spýtal sa Luciano.

- No, rozhodne to nie je kvôli daniam, - odpovedal chlapík, čo mi podpisoval pracovný výkaz a smial sa, akoby povedal nejaký vtip.

Vypratávali sme dom po mŕtvom v Lilla Essingen. Pomáhali sme chalanovi, čo sa rozviedol, popakovať si veci a nastáhovali ho do malej garsónky pri parku Thorildsplan.

...

V treťom maily píše mama, že sa rozhodla odpovedať na moje otázky v bodoch:

1. Dvadsať šesť. Mal by čoskoro dvadsať sedem.
2. Dost' často. Približne jeden až dva krát za deň. Väčšinou som teda volala ja, ale občas aj on.
3. Nie, nedá sa povedať, že by som Vandada poznala. Ale vedela som o ňom. Pár krát sme sa stretli. Bolo vidieť, že život sa s ním nemaznal.
4. Áno, samozrejme mal aj iných kamarátov. Ale tí boli skôr iba príležitostní známi. Samuel mal vo zvyku stretávať sa veľmi intenzívne len s jednou alebo dvomi osobami naraz. A to ho robilo zraniteľným.

...

Raz sme sťahovali takú starú tetku z Östermalmu do Södermalmu. Bývala v byte veľkom jak múzeum. Bola jedným z tých zákazníkov, čo chcú mať na všetkom dvojité vrstvy bublinkovej fólie. Každé zaprášené zrkadlo bolo veľká starožitnosť a s jej ošarpanou komodou sme tiež museli narábať, jak keby to bola zlatá tehla. Na začiatku sme robili všetko tak, jak povedala, ale po istom čase by to nešlo stíhať, aby zo dňa nebol týždeň. Boli sme nútení urýchliť proces. Robili sme, čo bolo treba, balili sme všetko do kartónov, ale tiež sme sa snažili robiť to tak rýchlo jak sa len dalo, lebo čas utekal, a keď sme dorazili na novú adresu, bol tam výťah, podľa objednávateľa vraj „veľký“, tak maximálne na jeden štvorcový meter so zaťahovacou mrežou a nenarvali sa tam ani vitríny, ani posteľ a ani starú pohovku s kvietočkami na operadlách.

...

Mama pokračuje:

5. Laide bola prvá priateľka, ktorú mi Samuel predstavil. Boli spolu asi rok. Bol to turbulentný vzťah. Často sa hádali. Laide na Samuelovi hľadala chyby. Samuel cítil, že sa dusí. Myslím, že obom sa ul'avilo, keď sa to skončilo.

6. Nie, nepopisovala by som ho ako tajomného. Každý má predsa nejaké tajomstvá. Nikto nehovorí všetko všetkým, či? Skôr by som ho opísala ako zvedavého. Entuziastického. A možno trochu nepokojného.
7. Áno, bez pochyby. Kto tvrdí niečo iné?
8. Nie, to začalo, už keď bol malý. Keď mal sedem, prišiel domov z oslavy a bol celkom udivený z toho, že si nevie vybaviť chuť zmrzliny, čo jedli poobede. Preňho to bolo, akoby tá zmrzlina odrazu strácala na hodnote. Ale keď to teraz píšem, pôsobí to možno viac vyspelo a filozoficky, než v skutočnosti. Vtedy som to brala skôr ako stratégiu, ako dostať viac zmrzliny.
9. V našej rodine nie. Ale Samuelov otec mal sklony k melanchólii. Predsa len by som však nezachádzala tak ďaleko, aby som povedala, že bol „depresívny“.
10. Samuel mal deväť a Sara jedenásť. Bol to komplikovaný rozvod. Ich otca to veľmi ranilo a pár rokov udržiaval s deťmi len sporadický kontakt. Potom sa už neozval.
11. Áno, hovorila som so Samuelom v posledný deň. Ale ak chceš vedieť viac o tom, čo si pamätám, musíš klásť konkrétnejšie otázky.

So srdečným pozdravom

...

Odrazu boli tri, štyri, päť, šesť. Bojovali sme, aby sa všetko dostalo na svoje miesto, a o deviatej sme boli hotoví. V poslednej vykládke prišli stojacie lampy, rámy obrazov a jeden malý šamlík z hnedého dreva. Bral som ho ja, postavil som ho do chodby a priniesol som zmluvu, v ktorej mal zákazník potvrdiť koľkí sme tam boli a počet odpracovaných hodín. Tetka sa práve chystala podpísať, keď si všimla šamlík a vydala zvuk, jak keby jej práve niekto vrazil nôž rovno do žalúdka. Zodvihla šamlík a až vtedy som zistil, že to nebol šamlík ale detská stolička, z ktorej odpadlo operadlo. Marre bežal k dodávke, aby čekol, či tam niečo neostalo, ale jediný, čo našiel bolo pár plochých latiek, ktoré možno kedysi boli operadlom. Zákazníčka tam ďalej sedela s tou malou stoličkou a orajbanými latkami a hladila šamlík, jak keby to bola mačka. Bogdan a Luciano sa pokúšali zadržať smiech a naznačovali gestom, že je drbnutá. Chcel som len jej podpis, a nakoniec som ho aj dostal, podpísala a my sme naskočili do dvadsaťkubíku a išli späť do kanclu. Neskôr večer som na ňu ešte myslel, jak tam sedí sama v byte so šamlíkom, ktorý býval detskou stoličkou. Neviem, prečo si pamätám práve na toto.

...

V štvrtom maily píše mama, že sa cítila konsternovaná, keď počula o mojej ambícii porozumieť tomu, čo sa stalo tým, že zmapujem Samuelov posledný deň. Myslíš to vážne, že chceš vedieť celkom presne, čo sme si povedali? Dobre, takto si spomínam na prvý telefonát. Volala som mu na mobil a on to zdvihol, bolo štvrt' na jedenásť, boli na ceste do nemocnice.

- Ako to ide? - spýtala som sa.
- Dobre.
- Vyzdvihol si ju?
- Hm.
- Kde teraz ste?
- Už sme skoro tam.
- A ide to dobre?
- Hm.
- Spí?
- Nie, sedí tu.

Mal taký netrpezlivý tón hlasu, akoby som sa ho pýtala, či si umýval ráno zuby. V pozadí som počula melódiu, hranú na piano, ktorú som poznala, ale nevedela som si ju priradiť.

- A ako sa cíti?
- Dobre.
- A ty?
- Dobreeeee.

To posledné povedal veľmi iritovane, akoby som naťahovala ten rozhovor celé hodiny.

- Tak si zavoláme. - povedala som.
- Ahoj.

To bol celý rozhovor. Trval možno minútu. Nanajvýš. A po každej jednoslovnej odpovedi bol ticho, akoby mi chcel ukázať, že už nie je viac čo dodať. Zložili sme. O štvrt' hodinu som mu volala naspäť.

- Už ste tam?
- Hľadáme, kde zaparkovať.
- Máš číslo oddelenia, alebo ti ho mám poslať?
- Mám, ďakujem.
- Natankovali ste?
- Nebolo treba.

- Aká sa ti zdá?
- V pohode.
- Nervózna?
- Celkom hej.

Pár sekúnd sme boli ticho.

- Môžeme si zavolať trochu neskôr? - povedal Samuel.

Dlhšie tie rozhovory neboli. Poprosila som ho, aby zavolať po vyšetrení a potom sme zložili. Bolo to naposledy, čo som počula jeho hlas.

Srdečné pozdravy

...

Jeden utorok sme boli na univerzite a nakladali krabice s knihami, propagačné cukríky, projektory a veľkú žltú plastovú pohovku do dodávky. Bola tam nejaká akcia. Zákazník síce hovoril, že to bude trvať len pár hodín, no bola už jedna poobede a my sme sa odtiaľ ešte stále nevedeli vymotať. Slnko svietilo, študenti ležali na trávniku a ja som v diaľke zahliadol chudú postavu so spusteným ruksakom ako kráča k metru. Bol to Samuel. Bol som si istý. Tváre nikdy nezabúdam.

...

V piatom maily mama píše, že nesúhlasí so zjednodušenou charakteristikou Samuela. Bol o toľko viac, než len osoba, čo „míňala peniaze na zážitky, a kašlala na jedlo“. Ak ho chceš spoznať, musíš pochopiť aký dobrý bol ako dieťa, aký osamelý bol ako dospelávajúci, aké veľké boli jeho plány zmeniť svet, keď začal študovať politológiu. Musíš pochopiť, aké ťažké bolo preňho spraviť štátnicu, potom jedenásť mesiacov obchádzať zamestnávateľov a nakoniec skončiť na migračnom úrade. Bolo to tak vzdialené jeho snom. Koľko podrobností potrebuješ poznať, aby si ho pochopil? Je dôležité, že mal plyšovú jaštericu, ktorá sa volala Mushimushi a stratili sme ju na dovolenke na Kréte? Že mal strach zo sirén, keď bol malý? Že začal plakať, keď počul melancholickú hudbu a hovoril, že „ho to bolí vo vnútri“? Že zbieral také tie figúrky PEZ z plastu asi až kým nechodil na druhý stupeň? Že zbožňoval základnú školu na druhom stupni, ale neznášal gymnázium? Že prestal volať otca po rozvode „oco“ a začal ho osloviť krstným menom? Kto určuje, čo je dôležité, a čo je len balast? Ja len viem, že čím viac detailov o ňom spomeniem, tým viac detailov sa mi zdá opomenutých. A to ma uvádza do pochybností o celom tomto projekte.

S pozdravom

...

Vyskočil som z dodávky a išiel som ho pozdraviť. Samuel mal nasadené slúchadlá za uši, zelené, a keď ma nepočul kričať, poklepal som ho po pleci. Stiahol sa akoby som ho skúšal vytlačiť z cesty. Potom sa usmial a kývol hlavou na pozdrav.

- Sorry, nepočul som ťa.

- To je v pohode.

Pár sekúnd sme ostali ticho. Pozeral na mňa s pokrčeným čelom. Jeho mozog pracoval na sto osemdesiat percent, aby si spomenul.

- Si Félixov kamoš?

Potriasol som hlavou.

- Jasné, hrali sme spolu basket, či? Alebo nie, počkaj, ty si chodil do rovnakého ročníka ako Sára?

- Stretli sme sa v Liljeholmen. Na takej dosť oničom párty.

- Jasné! U Tessy Samuel prikývol a tváril sa, akoby si naozaj spomenul. Podal som mu pravú ruku.

- Vandaag, - povedal som.

- Samuel, - povedal Samuel.

- A jak sa jinak máš?

Povedal som to takým tým spôsobom, jak som si to nacvičoval doma pred zrkadlom. Takým tým spôsobom, jak som to počul povedať stovky ľudí na párty, vo filme, v buse, keď narazili na bývalých spolužiakov. Ale istým spôsobom, to znelo vždy vadne, keď som to mal povedať ja.

- Fajn, mám sa dobre, odpovedal Samuel. Hoci, je mi teraz tak všelijako, lebo som bol práve trochu prednášať študentom, a veď vieš ako to je, stojíš tam pred kopou ľudí, medzi ktorými by si pred pár rokmi mohol byť ty sám a zrazu chce vyučujúci, aby si porozprával o svojom bežnom dni a o tom, ako využívaš svoje teoretické vedomosti v pracovnom živote a ty to spravíš, hovoríš ako sedíš vo svojej kancelárii a nahováraš im, že sa oplatí premárniť štyri roky zbytočným štúdiom a potom ti všetci tleskajú, učiteľ ti poďakuje, a keď odtiaľ vylezieš, cítiš sa ako jeden skurvený odrbávač. Tak asi tak sa mám. A čo ty?

- Dobre, - povedal som a prikývol.

Nie, že by som vedel, jak sa presne cíti, ale vedel som ho pochopiť, rozumel som, čo tým chcel povedať.

- Nejako podobne som sa cítil na bráchovom pohrebe, - povedal som. - Keď moja mama chcela, nech mám príhovor a nech poviem niečo pozitívne.

Samuel na mňa pozeral. Ja som pozeral naňho. Nekládol mi žiadne dodatočné otázky. Ja som tiež nič viac nepovedal. Nepoznali sme sa. Ale niečo sa stalo. Niečo tam vzniklo, keď sme sa spolu rozprávali. Cítili sme to obaja. Bolo zjavné, že by sme sa mali stať priateľmi. Na štrkovom chodníku pri univerzite sme si vymenili čísla. Povedali sme, že si zavoláme. Obaja sme pochopili, že to je niečo výnimočné.

...

V šiestom maily píše mama, že má úplné pochopenie, pre spisovateľskú slobodu tvorby. Ale existuje predsa len istý rozdiel medzi pravdou a násilným preháňaním. Nikdy by som nesnívala o tom, že budem telefonovať Samuelovi desať krát denne. Nie som žiadna „monštrózna stíhačka“. Kto to tvrdil? Bola to Panter? Nemám „mamičkovské tendencie“, obzvlášť keď to porovnávam s mojou matkou. Ale rada som sa rozprávala s mojim synom. A bolo veľa pragmatických vecí, čo sme museli prebrať po požiari. Ale niekedy mohli prejsť aj dva tri dni bez toho, aby sme si zavolali. Pred pár rokmi som raz sedela v kaviarni v Kulturhuset, tam celkom hore s výhľadom na výškové budovy na Högtorget, na kruhový objazd a na davy ľudí. Zrazu som zbadala môjho bývalého muža, ako prechádza cez námestie Plattan. Čo bolo zvláštne, pretože po rozvode opustil Švédsko a prisahal, že sa sem nikdy nevráti. Trvalo pár sekúnd, než som si uvedomila, že to bol Samuel. Keď bol malý, podobal sa na mňa, ale s každým rokom bol viac a viac podobný svojmu otcovi. Súviselo to s držaním tela. Jedno rameno o niečo nižšie než to druhé. To ako sa mu hojdali ramená, keď chodili. Natiahla som sa pre mobil a zavolala mu. Nechcela som nič zvláštne, len ho pozdraviť. Signál dorazil. Videla som Samuela zastať. Vytiahol mobil. Pozrel sa na displej. Potom ho strčil späť do vrečka. Ale nie je na tom nič čudné. Možno čakal na iný hovor. Možno sa ponáhlal. Podvečer som mu volala a už mi to zobral a rozprávali sme sa presne ako obvykle. Stojí za to zaznamenať takúto každodennú spomienku? Možno nie. Je to ale každopádne pravda. Na rozdiel od chýrov, ktorým ty, zdá sa, veríš.

S P

...

Na ceste späť k dodávke som premýšľal nad tým, že Hamzu poznám dvanásť a Nika štrnásť rokov. Po pohrebe sme sa nebavili o tom, čo sa stalo. Skúšali to párkrát na začiatku, hlavne Niko, ale aj Hamza. Vždy som to odmietol spôsobom, ktorý ich odradil, aby to skúšali zas. So Samuelom to bolo iné. Nevieť prečo.

Luciano pozerá po Samuelovi.

- Kto je ten buzerant?
- Ty si buzerant, - povedal som.
- Vy ste buzeranti, - povedal Bogdan.
- Ten, kto sa nevráti do roboty a nedá si záležať, aby sme boli hotoví do piatej, je buzerant, - povedal Marre. - Musím vyzdvihnúť deti zo škôlky.

Bogdan otvoril zadné dvere a Marre skočil za volant. Stačilo mi len pristúpiť k miestu vodiča a pozrieť naňho, aby pochopil, poprosil o prepáčenie, uvoľnil miesto a potlačil sa k ostatným. Vedel, aké sú pravidlá a čoskoro sme už boli na diaľnici. Potom sme už len povykľadali krabice v sklade a išli späť do Vasastan, aby sme vrátili opasky a rukavice a srandovali s Blombergom, že to bol náš posledný deň v práci.

...

V siedmom a poslednom maily mama píše, že fámy nič nezmenia. Ani ja, ani moja dcéra sa s tebou nechceme stretnúť. Dokonca ani na „kávičku“. Skôr by sme ťa chceli požiadať, aby si to celé nechal tak. Ak napriek tomu tvrdohlavo ideš ďalej, je dôležité, aby si zmenil všetky mená a zdôraznil, že som sa od požiaru nedržala „v ústraní“. Necítila som žiadny „nával zatrpknutosti“ voči Samuelovi alebo mojej matke. S mojimi súrodencami sme sa skrátka rozhodli rozdeliť si povinnosti. Môj najstarší brat sa postaral o praktické záležitosti s domom – kontakt s úradmi, poisťovňa, požiarnici a polícia. Môj mladší brat mal na starosti, aby sa mama v domove cítila bezpečne, informoval personál o tom, čo sa stalo a snažil sa navštevovať ju, tak často ako sa len dalo, aby bola pokojná. Na odporúčanie lekára sme jej nepovedali, čo sa stalo s jej domom. Mysleli si, že bude pre ňu najlepšie, aby žila vo viere, že stále existuje, a že sa môže vrátiť, ak by chcela. Ja som bola zodpovedná za matkine papiere. Hľadala som zmiznuté účtenky a kúpne zmluvy a nákresy a všetko som to usporiadala do zakladačov so štítkami. Ale ako zvyčajne ostala moja práca nepovšimnutá. Tak to bolo vždy. Keď mama ochorela, celý týždeň som obetovala tomu, aby som zrušila jej

predplatné časopisov, poplatila účty a vyplnila daňové priznanie.

V rovnakom čase sa zatavil môj najmladší brat a vymenil žiarovku v jednej z adventných hviezd. Potom ju dal do okna v jedálni a mama o tej hviezde rozprávala ešte pár týždňov.

- Visí tam v okne tak perfektne a tá intenzita svetla je fantastická. Tvoj brat dokonca povedal, že by tam vedel doinštalovať časovať! Hotový elektrikár je z neho. Ani si neviem predstaviť, čo by som si bez neho počala?

Taktiež som sa starala o všetky jej bankové záležitosti. Sotva mi za to poďakovala. Bolo to zjavne úplné nič, oproti tomu, že sa moji bratia z času na čas ukázali v domove a vzali ju do Kisty, aby sa najedli v drive-in-McDonalds. Dali si banánový milkshake! A jedli jablkový koláč! A ona rozprávala akoby to boli jej milovaní synovia, čo vynašli milkshake, drive-in-reštaurácie, cestu, nebo a vzduch, čo ich obklopovali, keď sedeli v aute a napchávali sa. Isté veci sa očakávajú len od dcér. A tieto veci mi zaberali stále viac času. Ku koncu som ju už nestíhala navštevovať tak často ako moji bratia, a preto mi dobre padlo, keď sa Samuel ponúkol, že si vezme voľno a zavezie ju do nemocnice. Necítim žiadnu vinu. Nič neľutujem. Bola to povinnosť mojich bratov, aby udržiavali auto v dobrom stave. Mali Samuela informovať, že brzdy sú zlé a pneumatiky ojazdené. Keby to spravili, neskončilo by to takto.

...

Počkal som pár dní, kým som sa Samuelovi ozval. Zdalo sa mi, že sa s tým nemusíme ponáhľať. Vedel som, že je výnimočný, pretože s ľuďmi, ktorých nepoznal sa rozprával, akoby si myslel, že sú v pohode a počúval ich, akoby bol naozaj zvedavý na to, čo mu povedia. A bolo to až oveľa neskôr, keď som pochopil, že to, čo je na Samuelovi výnimočné, nebolo to, že bol dobrý alebo zlý poslucháč, ale že bol neobyčajný poslucháč. Lebo počúval bez toho, aby počúval. Alebo takto. Počúval bez toho, aby chcel porozumieť. Alebo počúval bez toho, aby sa do vás staral. Najdôležitejšie preňho bolo, aby nikdy nebolo ticho a bolo to veľa krát, čo som mu rozprával veci, ktoré si o tri týždne už nepamätal(zdalo sa). Ostatní boli možno nahnevaní a povedali mu, že ich nepočúval dosť pozorne. Ale ja si myslím, že jeho spôsob počúvania bol perfektný. Mohli ste mu rozprávať historku, a ak ste dostali dobrú odozvu, stačilo len počkať pol roka a mohli ste ju porozprávať znovu a mali ste takmer rovnaký úspech ešte raz.

Mama ukončila svoj posledný mail prostým prianím: Vopred ďakujem, že ma už viac nebudeš kontaktovať. (Jej meno.)